

Gärdet

Tessinparken med sina gångstigar, alléer och sin vattenkonst. Foto Stockholms stadsmuseum.

Tänk att Gärdets bebyggelse fick så mycket kritik när den var ny! Det var så svårt att hyra ut lägenheterna att värdarna stod utanför portarna på söndagarna och övertalade förbipasserande att gå in och titta! Stockholmare tyckte att husen var för stora och att de låg på en leråker.

Mycket snart, i takt med att grönskan växte till sig, blev emellertid Gärdet ett av stadens mest attraktiva bostadsområden. Idag, drygt 60 år senare, är Gärdet en mycket omtyckt stadsdel, uppskattad för trivsamt miljö, vackra hus och lummig grönska.

Ladugårdsgärdet hade varit militärt övningsfält sedan 1600-talets mitt och som sådant hade det blivit omodernt. Militärerna flyttade ut till Järvafältet 1905 och planeringen för en annan verksamhet ledde till en stadsplanetävling som vanns av arkitekten Arvid Stille 1929. Planmönstret bygger på de funktionalistiska idealen att husen skall vara friliggande och omges av parkliknande grönska, utan avskärmande staket eller slutna gårdar.

Utbyggnaden började 1932 vid Valhallavägen och husen kring Tessinparken var färdiga 1937. 1940 stod punkthusen på Gärdeshöjden i stort klara. Sture Frölén är arkitekt till flera av husen på Gärdet.

En promenad på Gärdet kan bjuda på många olika arkitekturupplevelser. På Gärdeshöjden t ex, vid Furusundsgatan 9, ligger det berömda YK-huset, ett punkthus byggt 1939 av Yrkeskvinnors klubb under medverkan av en kvinnlig arkitekt, Hillevi Svedberg. Det byggdes som en form av servicehus med barnstuga, restaurang och gymnastiksal. Här omges husen av tall och björk. Askrikegatan kantas av små punkthus, nästan som stora villor, kanske de hus på Gärdet som har de mest utpräglade funktionalistiska formerna.

På nedre Gärdet ligger husgavlarna på rad utmed Tessinparken. Här skulle alla husen från början ha skiffertak. Balkongerna hade många olika former av räcken och ytterportar av glas och stål växlar med ekportar. Många av entréerna har dekormålade väggar och räcken av krom eller smide. Mellan husen kan man se rester av spännande trädgårdsarrangemang med bassänger och bersåer, som idag har växt upp till stora syrenträd.

Tunnelbanestation Gärdet invigdes 1967.